

tiens
tiens

NE PAS DE

PIE

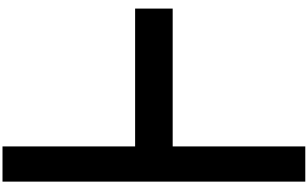
ET

NE PAS DE

KAKA

nummer 0 als nieuwe standaard van een gentse stadskrant.

1 initiatief van **RADAR**

tiens tiens

4

fff COLOPON

Radar is een open samenwerkingsverband tussen een aantal individuen en organisaties. Ze brengen deze stadskrant Tiens Tiens uit en plannen stedelijke interventies. Tiens Tiens zal dit jaar nog vier maal verschijnen. Aan een website waarop artikelen vrij gepubliceerd kunnen worden, wordt nog gewerkt. Tiens Tiens wordt ondersteund en financieel mogelijk gemaakt door Victoria Deluxe, Bij De Vieze Gasten, Kunst in de Stad en Nieuwpoorttheater.

Werkten mee aan dit nummer:

Redactie:
Jamila Amadou, Mathias Bienstman, Annemie Cauttaerts, Pascal Debruyne, Arthur De Decker, Thomas Dierckens, Barbra Erhardt, Natan Hertogen, Jonas Hulsens, Karen Janssens, Pieter-Jan Janssens, Sarah Keymeulen, Jeroen Laureyns, Mieke Nolf, Hans Roels, Tyron Van Hee, Patrick Vanhoutteghem, Elias Vlerick, Dominique Willaert, Joeri Willekens, Freddy Willems en Klaas Ysebaert.

Foto's en illustraties:
De Vieze Gasten, Mathias Bienstman, Leen Brands, Trees De Brabander, Jonas Hulsens en Freddy Willems.

Lay-out:
Kris Peleman en Bart Praat

Redactieadres:
Elke bijdrage, in de ruimste betekenis van het woord, is welkom.
Stadskrant Tiens Tiens
Warandestraat 13
9000 Gent
tienstiens@fastmail.fm

V.u.: Mieke Nolf

EDITORIAAL

WIJ, DE MENSEN VAN TIENS TIENS, GELOVEN IN DE WAARDE VAN EEN OPEN SAMEN-
LEVING. WE ACHTEN VERSCHIEDENHEID WAARDEVOL MAAR STELLEN TENDENSEN VAST
DIE DE MAATSCHAPPIJ IN EEN ANDERE RICHTING STUREN. TEGEN DEZE TENDENSEN VAN
GESLOTENHEID WILLEN WIJ ACTIEF INGAAN. **WE WEIGEREN EEN PASSIEVE
ROL AAN TE NEMEN.** DAAROM ENGAGEREN WE ONS OM OP REGELMATIGE
BASIS EEN MAGAZINE TE PUBLICEREN. DE KERN VAN DIT MAGAZINE IS HET FENOMEEN
STEDELIJKHEID OMDAT WE MENEN DAT DE STAD DE MOTOR VAN DE MAATSCHAPPIJ IS.

TIENS TIENS IS EEN STADSKRANT. GENT IS DE STAD.

TIENS TIENS WIL EEN NETWERK VORMEN VOOR DE SOCIALE BEWEGINGEN EN EEN BRUG
SLAAN NAAR DE BEWONERS TOE. DAAROM WILLEN WE PER NUMMER OP ZOEK GAAN
NAAR VERHALEN, GETUIGENISSEN EN 'GOEDE PRAKTIJKEN' DIE ANDERE STADSBEO-
NERS KUNNEN INSPIREREN. ZO VERSTERKEN EN DYNAMISEREN WE HET SOCIALE WEEF-
SEL. DIT IS ONZE BIJDRAGE AAN EEN NIEUWE VORM VAN STEDELIJKE DEMOCRATIE.

TIENS TIENS BRENGT BERICHTGEVING OVER LICHPUNTEN EN DONKERE GATEN IN DE
STAD EN DIT ALTIJD VANUIT EEN BETROKKEN INVALSHOEK. WE WILLEN DE BUIK VAN
DE STAD LATEN HOREN OMDAT WE GELOVEN IN DE KRACHT ERVAN. TIENS TIENS WIL
DAARBIJ EEN EIGEN JOURNALISTIEK PAD BEWANDELEN. WIJ DENKEN DAT DE TIJD
HIERTOE RIJP IS. WIJ WEIGEREN DE VOORGEKAUWDE FORMATS VAN DE GROTE ME-
DIABEDRIJVEN TE SLIKKEN OF ALS ZALIGMAKEND TE ERKENNEN. WE WEIGEREN ONS
HIEROVER TE BEKLAGEN. WE WILLEN EEN ALTERNATIEF ZIJN, DE ANDERE STEM, HET
TEGENGEWICHT.

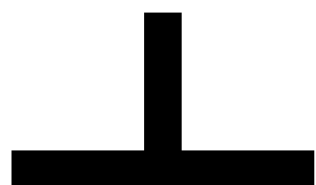
TIENS TIENS IS EEN PLATFORM WAAR IDEEËN EN INITIATIEVEN VANUIT EEN GEËNGA-
GEERDE INVALSHOEK AAN BOD KUNNEN KOMEN. ELKE BIJDRAGE, IN DE RUIMSTE
BETEKENIS VAN HET WOORD, IS WELKOM. DE REDACTIERAAD VERBINDT ZICH ERTOE
NAAR EER EN GEWETEN TE OORDELEN OF DE BIJDRAGE WAARDEVOL IS VOOR HET
PROJECT.

**ONZE WERELDVERBETERENDE ENERGIE ZAL DE STAD IN
EEN ANDER LICHT STELLEN.**

TIENS TIENS.

TIENS TIENS 0-3

interview

JOHN MASSIS STERFT NIET!

Wilfried Morbee, beter gekend als John Massis, was een man met een plan: hij wilde de sterkste mens ter wereld worden. Onder massale publieke belangstelling brak hij het ene record na het andere. Hij tilde met zijn tanden auto's op, verplaatste treinen en hield opstijgende helikopters aan de grond. Maar het vrat aan Massis dat hij niet kon leven van zijn stunts. Hij fulmineerde tegen de media, probeerde zijn eigen politieke partij uit de grond te stampen en belandde uiteindelijk totaal vereenzaamd in de psychiatrie. Op 11 juli 1988 (de Vlaamse Feestdag!) ontsnapte hij uit de instelling Dr. Guislain om een dag later de hand aan zichzelf te slaan. In zijn theatermonoloog Massis, the Musical gaat Johan Heldenbergh op zoek naar de mens achter Massis. Tegelijk trekt de acteur zijn mond open over de groeiende haat in de maatschappij. Het resultaat is een even ontwapenend portret als een vlijmscherp statement, dat in het licht van de voorbije verkiezingen des te actueler is gebleken. Wij gingen op zoek naar de mens achter Johan Heldenbergh. Een gesprek over Massis, de media, politiek, Vlaanderen en Disneyland.

Hoe ben je op het idee gekomen om John Massis opnieuw tot leven te brengen?

“Ik vond die man vreselijk ontroerend. Toen ik klein was heeft hij me eens opgetrokken in één van zijn acts. Hij riep ook altijd zo luid, tegen alle grote mannen. Als kind maakte dat echt indruk, vooral omdat hij er niet uitzag als een sterke man. Later heb ik van Jan Declair een anekdote gehoord over de Leeuw van Vlaanderen. John Massis kreeg een klein rolletje in de film, een sterfscène. Verontwaardigd brulde hij: “John Massis sterft niet!”. Dat vond ik bijzonder intrigerend, daar wou ik iets mee doen.

Ik wou het ook over de media hebben. De media mogen zeggen wat ze willen, maar ze zijn wel verantwoordelijk voor de gevolgen ervan. Denk maar aan hoe John Massis geworden is, aan de manier waarop hij zo schrijnend aan zijn einde is gekomen, maar ook aan de sfeer die hier in Vlaanderen hangt... Ik kan me daar bijzonder kwaad over maken. Er wordt een sfeer gecreëerd van wantrouwen en menselijke corruptie. Ik wil geen moraalridder spelen, maar ik vind dat je zo niet met mensen mag omgaan. Je kan altijd wel iemand vinden die voor de camera wil zeggen dat hij graag heeft dat op zijn gezicht gekakt wordt, maar je moet dat gewoon niet doen. Die persoon heeft kinderen, die kinderen gaan naar school en onze maatschappij zit zo in elkaar dat zoiets een litteken is voor de rest van hun leven. Het gemak waarmee zulke dingen gemaakt worden voor televisie is schrijnend. En iedereen kijkt daarnaar!

Massis, the Musical is tenslotte geschreven vanuit een soort woede. Ik was als jonge gast tamelijk geëngageerd, maar opeens rolde ik in een theatercarrière die me voor bijna honderd procent in beslag nam. Eind 2001 werd mijn dochter geboren.

Als dat kind er is, gaat het niet meer over jezelf. Dan wordt het sluimerende gevoel van woede bij het bekijken van het journaal ineens problematisch. Zo is Massis, the Musical ontstaan.”

"ALS THEATERMAKER HEB JE EEN STEM, EN MENSEN MET EEN STEM MOETEN DIE GEBRUIKEN"

Massis, the Musical is een geëngageerd en vrij politiek getint stuk, dat bovendien bewust niet in de grote cultuurhuizen werd opgevoerd, maar in kleine, lokale toneel- en parochiezalen. Waarom?

“Ik ben nu tien jaar bezig, en ik zie steeds dezelfde mensen in het theater. Als je van de staat subsidies krijgt, moet je als gezelschap je best doen om een zo ruim mogelijk publiek aan te spreken. Theater heeft bovendien een sociaal aspect, en dat betekent niet louter het samenbrengen van mensen, maar ook iets vertellen over de omgeving waarin je leeft. Als theatermaker heb je een stem, en mensen met een stem moeten die gebruiken, zeker in deze tijden. Met Massis heb ik zeer bewust geprobeerd om de gewone mens in de zalen te krijgen en aan het denken te zetten.”

Denk je dat je effectief mensen aan het denken gezet hebt? Heb je reacties gekregen die daar op wijzen?

“Ik denk dat er in totaal vijf toeschouwers naar mij toe gekomen zijn om te zeggen: “Wel, ik stem al vijf jaar voor ’t Blok, maar deze keer ga ik het niet doen.” Ik doe nu weer een nieuwe tournee van Massis, maar ik moet me er echt voor oplossen. Eigenlijk heb ik er geen zin meer in na de uitslag van de laatste verkiezingen. Behalve in Gent, waar ik voor de verkiezingen mijn tournee ben begonnen (lacht). Nu ja, eenentwintig procent Vlaams Blokkiezers was ook niet goed, maar we zijn nu officieel toch de meest progressieve stad van Vlaanderen.”

Ergens in de voorstelling verbrand je de Vlaamse vlag. Niet iedereen kon dat smaken. Zijn er veel mensen die zaal uitgelopen op dat moment?

“Oh, zelfs daarvoor al, vaak onder luid boegeroep. Mensen worden daar blijkbaar heel kwaad over. Ik heb daar maar één antwoord op, en dat is wat ik ook al in de voorstelling duidelijk zeg, namelijk hoeveel ik van Vlaanderen houd. Ik ga niet graag op reis, omdat ik dan heimwee krijg. Als ik uit een vliegtuig stap en het is grijs weer, dan voel ik me echt goed. Het is toch thuis. Ik ken dat echt, zo’n thuisgevoel. Ik vraag me alleen af waarom je daarop trots zou moeten zijn? Welke verdienste heb je eraan dat je hier geboren bent? Dat is gewoon puur chance. Met het in brand steken van de Vlaamse vlag bedoel ik alleen maar: als ons Vlaams gevoel en ons nationalisme zo bekrompen en intolerant moeten zijn... Dat kan niet.”

Wel Vlaming, geen blanke man?

“Als ze mij vragen of ik verstoken ben van enige vorm van racisme zeg ik “neen”. Ik vecht daartegen, maar het gevoel is wel aanwezig. Als ik door Brussel loop en er komen vier jonge Marokkanen op me af, denk ik ook van “o jee”. Maar dat is normaal en menselijk. Elke maatschappij heeft last met de onderlaag van zijn bevolking. En die mensen zitten nu in die laag, door omstandigheden die voor een groot stuk aan onszelf liggen.

Ik kom uit Ledeberg, toen ik klein was de dichtstbevolkte gemeente van België. De eerste gemeentete waar bendes met vuurwapen aan de slag waren. Maar daar woonden dan misschien twee Turken! Ik bedoel: vroeger was er ook criminaliteit. De mensen vergeten dat in die kleine rijhuisjes waar nu Marokkanen en Turken wonen, vroeger de arme, werkloze of drugsdealande Belgen samenhoften.”

"DE HELPTE VAN DE KINDEREN IN DE WERELD KUNNEN GEEN KIND ZIJN, OMDAT HUN OUDERS AAN AIDS GESTORVEN ZIJN, OMDAT ZE MOETEN WERKEN, OMDAT ZE KINDSOLDATEN ZIJN, HONGER HEBBEN."

Heb je Massis geschreven vanuit een bewust politiek engagement?

“Let op: ik noem het geen politieke voorstelling. Voor mij gaat politiek over dossiers. Het is wel een geëngageerde voorstelling. Ik zou dolgraag eens debatteren met Filip De Winter en van die gasten, maar ik zou weigeren om te debatteren over politiek. Ik zou er eens op mijn niveau mee willen debatteren. Gewoon, de simpele vaststelling van, je bent een slecht mens als je zo denkt. Je bent gewoon slecht, crapuul. Zo naïef en eenvoudig wou ik het stellen.

Beeld je toch eens in dat je geboren wordt in Soedan. Wat zou jij doen als je toeristen ziet passeren die alles hebben, terwijl je vrouw ligt te sterven van dorst? Die absurditeit! Ik snap niet dat mensen zich daar niet in kunnen verplaatsen. Hoe kan je nu zeggen dat de mensen die naar hier komen sowieso profiteurs zijn? De cijfers zijn er toch? De helft van de kinderen in de wereld kunnen geen kind zijn, omdat hun ouders aan AIDS gestorven zijn, omdat ze moeten werken, omdat ze kindsoldaten zijn, honger hebben... Tegenover dat enorme getal kan je alleen heel simpel, heel menselijk zeggen: sta daar toch eens bij stil.”

John Massis richtte ooit een politieke partij op waarmee hij opkwam voor de gemeenteraadsverkiezingen. Wat vind je van zijn programmapunten?

“Eén van zijn belangrijkste punten was om het vliegveld van Sint-Denijs-Westrem af te smijten, en er een Disneyland Europa van te maken. 6500 jobs! Klinkt belachelijk, maar vijf jaar later werd het effectief afgebroken en nu staat daar Flanders Expo. En negen jaar later staat Disneyland

in Parijs! Voor hetzelfde geld was – God sta ons bij – Disneyland in Gent gevestigd en had Massis zijn 6500 jobs. En dan kon hij daar optreden natuurlijk.

In feite was het programma van Massis heel ego-centrisch. Ik neem hem dat allemaal niet kwalijk. Die mens was ten eerste zo opgevoed, hij kwam uit de harde circuswereld, en bovendien zat hij ook met die paranoia en schizofrenie.”

In je voorstelling gebruik je John Massis, die zelf al een personage was, om je eigen mening te verkondigen. Hoe denk je dat de echte John Massis zou staan tegenover jouw boodschap en werkwijze?

“Ik heb aan veel mensen die hem kenden die vraag ook gesteld, omdat ik daar schuldgevoelens over had. Ik protesteer tegen de manier waarop de media eender wie gebruikt voor doeleinden die niets met die persoon te maken hebben, maar eigenlijk doe ik precies hetzelfde. John Massis was tijdens zijn leven een echte flamingant! Hij heeft bijvoorbeeld ooit geweigerd om in een show voor de Amerikaanse NBC met zijn stunt te beginnen vooraleer er naast de Amerikaanse ook een Vlaamse vlag werd gehesen. Maar al zijn vrienden zeggen mij dat hij nu geen flamingant meer zou zijn. Die strijd is gestreden.

Zijn beste vriend Joe Alcatras vertelde me dat ze na een optreden in Marokko bleven slapen bij een gezin uit de buurt. Iedereen sliep in dezelfde ruimte, in een huis zonder ramen of deuren. Met het geld dat ze na de voorstelling kregen, kochten ze ramen en deuren en zetten die er de dag zelf nog in. Ook ging hij elk jaar mee als foerier met de Scouts. Massis spaarde een deel van het weinige geld dat hij verdiende op. Zo kon hij elk jaar enkele kinderen die het moeilijk hadden mee op kamp nemen. Dat bewijst toch dat ik er niet ver naast ben.”

Een laatste vraag. Stel: je bent almachtig en krijgt carte blanche om je ideale, utopische stad te creëren. Hoe zou die er dan uitzien?

“Veel theaters en cinema’s, weinig hoogbouw, kleine kleurrijke straatjes en een brede boulevard waar mensen samenkomen. Niemand zou heel rijk zijn en niemand heel arm. Heel rijke mensen geven aan de minder rijken het gevoel dat ze arm zijn – dat is een beetje de communist in mij die bovenkomt. En er zouden geen kerken zijn, en geen moskeeën.

Het is zo gemakkelijk om te geloven. Alles is de schuld van God of Allah of Satan. Dat is toch veel gemakkelijker dan te zeggen: ik ben fout bezig. Zo leg je alle verantwoordelijkheid buiten jezelf. Mijn volgend stuk zal over geloof gaan, denk ik...”

Sarah Keymeulen en Klaas Ysebaert

HEAVY METAL

Mike, John, Steve, Rambo, go, go, go!

CRISISCENTER DAKLOZEN, GENT, OKTOBER 2004

“Paspoort, alstublieft. Wat verwacht u van ons en wat is uw situatie?”
“Wel meneer, het OCMW heeft mij naar hier doorverwezen omdat zij geen noodwoningen meer beschikbaar hebben. Misschien kunnen jullie mij onderdak bieden, tot ik een andere oplossing gevonden heb. Het huisje waar ik vorige week huur en borg op betaald heb, blijkt onbewoonbaar te zijn. De lavabo heeft geen afvoer, bij regenval stroomt het water letterlijk langs een gebroken afvoerpijp de keuken binnen, het bezetsel van de slaapkamer valt van de muren als je het behang probeert te verwijderen, enzovoort. En vermits de huisbaas me het verbod heeft opgelegd om huisdieren te houden, voel ik me niet verplicht om enkele duizenden kakkerlakken te huisvesten. Mijn vriendin en ik hebben deze zaken niet vroeger kunnen vaststellen, omdat tijdens het bezoek het huis nog bewoond was door een onbepaald aantal Kosovaren. We hadden de huisbaas het voorstel gedaan om buiten de lekkage en het ongedierte, de herstellingen zelf uit te voeren in ruil voor twee maanden huishuur, maar dat vond hij veel te duur. Enkele Turken konden die job veel goedkoper klaren, beweerde hij. We zijn nu bijna twee weken verder en er is nog steeds niets gebeurd. Het huurcontract heb ik ondertussen verbroken, en dat crapuul de luxe wil zelfs mijn huishuur niet terugbetalen – de borg heeft hij gedeeltelijk vergoed. Ik zit bijna zonder geld en zonder dak, kunt gij mij helpen, meneer?”

Na nog een aantal formaliteiten antwoordde de verantwoordelijke: “Er is nog plaats, maar denkt u vooral niet dat het hier gratis is. De prijs hier bedraagt ongeveer achttien euro per overnachting. We zoeken ondertussen wel naar een andere oplossing, want het verblijf hier is tijdelijk en van korte duur en verbonden aan een strikte reglementering, die ten allen tijde nageleefd moet worden. Hoeveel heb je op zak en wat kan je nu aan voorschot betalen? We vragen wel uw uitkering of loon op onze rekening te laten storten. Gaat u daarmee akkoord?”

Veel keuze was er niet, it was his way or the high-way. Ik betaalde de man honderd euro waarna ik een kamer toegewezen kreeg. Hij leidde me het opvangtehuis rond, en maakte me er attent op dat de televisie in de woonkamer pas om zeven uur ‘s avonds mocht worden bekeken. Waarschijnlijk was één van de voorgaande gasten daar niet helemaal mee akkoord gegaan vermits de vergrendeling van de TV-kast geforceerd was. Die grendel ligt hier niet alleen op de televisie, maar zowat op alles, zeker je persoonlijke vrijheid: “Niet akkoord, buiten.”

Ik had plaatsgenomen in één van de zetels van de leefruimte. De ramen boden uitzicht op een binnenkoer, een bakstenen muur getuigde van een kerkelijk verleden. Waarschijnlijk had dit gebouw als klooster dienst gedaan, of zoiets. Tegen de muur waar ik op keek, was een brandladder

geplaatst die tot aan het dak leidde. Een oud steenen kruis lag op een klein grasperk met daarnaast een fietsstalling. Veel viel hier niet te beleven: wat jeugdromannetjes, enkele stripverhalen, een oude stereotuner die alleen nog mono weergaf en niemand om tegen te praten. Was ik dan de enige dakloze in deze stad?

Plotseling werd ik opgeschrikt door het lawaai van loeiende sirenes. Ik was blijkbaar even weggedommeld en werd op agressieve wijze uit mijn slaap gerukt. Het geluid van zware boots die door de gang stormden. Namen werden geroepen, commando’s gegeven. Zwaar bewapende agenten verschenen voor het raam, compleet met schilden, honden, wapenstukken, pistolen, kogelvrije vesten, en superagressieve zwarte machobivakmutsen, alleen hun ogen zichtbaar door een smalle spleet in die gangsteroutfit. Wat was hier aan de hand? Een gijzeling, een gewapende overval, Osama Bin Laden gesignaleerd, bommen en granaten?

De hele straat werd afgezet. Minstens vijf combi’s, tientallen agenten, brandweer met een grote ladderwagen. Zelfs de televisiezender VTM was uitgerukt. Waar ben ik nu weer beland? Dit lijkt zeer ernstig te zijn. Een politiehond sprong tegen me op terwijl ik in de deuropening stond. Een flik rukte hard aan de leiband en stuurde de bijna schuimbekkende hond de lange gang in, naar het binnenkoertje.

Ik begaf me terug naar de woonkamer, want daar had ik het beste zicht op de oprukkende troepen. Een aantal van die gemaskerde agenten had zich strategisch tegen een muur opgesteld, buiten het zicht van twee haveloze jongeren die op het dak van het gebouw hadden plaatsgenomen. Was dit alles? Waar waren die terroristen? Die gijzelnemers? Die gewapende gangsters? Was dit niet een klein beetje overdreven?

Het enige wat die jongens konden doen was misschien met wat dakpannen beginnen smijten. Dat had zelfs nog doeltreffend kunnen zijn, aangezien die zwaar bewapende flikken niet eens een helm op hun hoofd hadden. Maar dat hebben ze gelukkig niet gedaan. Eentje is langs de brandladder naar beneden gekropen. De andere raakte met wat hulp van de brandweer weer op de begane grond.

Wat de bedoeling van dit totaal buitensporig machtsvertoon was, begrijp ik niet. Wat ik wel begrijp, is dat ik maar beter niet voor negentien uur naar de televisie kijk, of ik kan zoals die twee helden ook vertrekken, terug de straat op bij die andere honden. En dat zou spijtig zijn, want VT4 zendt vanavond Police Academy II uit.

Patje

000

WAAR NAAR-TOE MET DE MUIDE?

SITUERING

De vroegere havenbuurt Muide-Meulestede is een wat op zichzelf staand deel van Gent, een schiereiland dat langs de ene kant vasthangt aan de stad en langs de andere kant uitmondt in de haven. Leegstaande panden en verouderde industriële installaties geven tegelijkertijd een nostalgische en verloederde aanblik. De ontwikkeling van deze wijk is lange tijd het spiegelbeeld geweest van evoluties in de scheepvaart. In de negentiende eeuw vormden de pas gegraven dokken een aantrekkingspool voor de ontlukende industrie en de daarbij horende arbeiderswijken. In de jaren zeventig van de vorige eeuw trok die industrie echter noordwaarts richting Kanaalzone, naar grotere en diepere dokken. Op de terreinen rond de dokken vestigden zich grote handelszaken en niet-watergebonden industrie, terwijl het schippersleven uit de buurt verdween. Door de veranderende economische omstandigheden geraakte de buurt steeds meer in verval. Wie kon, trok er weg. Tot diep in de jaren tachtig gingen de arbeidershuisjes in en rond de Muide door voor de meest verwaarloosde woningen van Gent. Eén toilet voor vijftientig huizen en een open riolering voor de deur, zo zag het er niet zo lang geleden nog uit. Anno 2004 leven er ruwweg vier sociale groepen met en naast elkaar. De autochtone Muidenaars: schippers aan wal, (voormalige) havenarbeiders en de jongere generatie die daaruit is voortgekomen. De immigranten van Turkse origine maken 200 van de 3200 gezinnen uit. Sinds een tiental jaar zijn er nog andere nieuwkomers opgedoken: jonge middenklasse gezinnen en Oost-Europese inwijkelingen.

Marc Heughebaert: “Ligging outletcenter bijzonder ongelukkig”

“Markstudies hebben uitgewezen dat het outletcenter klanten zal aantrekken uit de wijde omgeving tot in de provincie Henegouwen. De Muide is een schiereiland met maar één grote vaste verbindingsweg: de Vliegtuiglaan. Van daaruit moeten auto’s door de Muidewijk om bij het center te geraken. Andere verbindingen zijn de Muidebrug en de Meulestedebrug, die beide geregeld geopend worden voor het scheepvaartverkeer. Deze bruggen kunnen een verdere stijging van de verkeersstroom niet opvangen.

Aan het outletcenter worden 730 extra parkeerplaatsen voorzien, maar een studiebureau heeft al berekend dat die op piekmomenten niet zullen volstaan. De straten rondom het center zullen het dus zwaar te verduren krijgen, en dit vooral tijdens de weekends, wanneer de bewoners thuis zijn. Vergeet niet dat de Muide nu al fel kampt met verkeersoverlast. Veel vrachtwagens die van de ene oever van de Gentse haven naar de andere willen, rijden langs de Muide.”

(hr)

Marc Heughebaert is Muidenaar, stedenbouwkundige en gewezen Groen!-gemeenteraadslid.

STADSVERNIEUWING EN STADSONTWIKKELING

Vanaf het einde van de jaren tachtig startte de stad Gent onder het mom van stadsvernieuwing met de afbraak van verkrotte woningen, de bouw van sociale woningen en de heraanleg van het openbaar domein in de Muidebuurt. Deze projecten geraakten echter nooit helemaal voltooid. Vandaag gooit de stad Gent het over een andere boeg. Men spreekt nu van stadsontwikkeling, die voor een groot deel aan private ondernemingen of projectontwikkelaars wordt overgelaten. Dergelijke projecten staan over de hele stad op stapel, met onder meer Zuurstof voor de Brugse Poort, Bruggen naar het Rabot en de heraanleg van de omgeving rond het Sint-Pietersstation. Aan de oevergebieden van de oude dokken gaat het om het Voorhavenproject, dat al in volle uitvoering is, en het Scharnierproject, dat zich nog in de ontwerpfase bevindt. Zowel het Voorhaven- als het Scharnierproject moeten nieuwe economische activiteiten aantrekken en nieuwe bewoners, met het oog op de zogenoemde ‘sociale mix’.

Het **Voorhavenproject** omvat de restauratie en herinrichting van de oude katoenloodsen langs de Voorhaven en de aanleg van een plein en speelruimte langs de Voorhavenlaan en de Londenstraat. Loods 20 wordt uitgebreid en ingericht als outletcenter, met 10.000 m² verkoopsruimte voor overvloedige stocks van kledingmerken. In twee andere loodsen komen lofts en kantoren. Daarnaast is met de projectontwikkelaar afgesproken dat een aantal huizen in de Muide wordt gerenoveerd en aan democratische prijzen verhuurd. Het stadsbestuur koppelde de plannen ook terug naar de bewoners, die via de stedelijke buurtwerking hun zegje konden doen, althans over het publieke gedeelte van het project (het plein en de speelruimte). Voorlopig blijven het echter suggesties, want de stad heeft nog niet beslist of ze de voorstellen van de buurt ook daadwerkelijk in haar plannen zal integreren.

De voorstelling van het **Scharnierproject** op de website van de stad Gent klinkt erg ambitieus. Concreet omvat het de brede zone tussen de Dampoort en de Muide rond het Handelsdok en Houtdok. Dit gebied bestaat grotendeels uit oude industrieterreinen die eigendom zijn van de stad Gent. Langs de waterkanten van de dokken zijn nieuwe woon- en kantoorzones gepland. Hinderlijke economische activiteiten komen zo veel mogelijk ten oosten van de Afrikalaan te liggen: daar wil de stad bedrijven stimuleren om projecten te ontwikkelen. Ten slotte is tussen de Afrikalaan en de Muidelaan de bouw van een brug over het Handelsdok voorzien. Die moet ervoor zorgen dat het drukke verkeer zich verplaatst van de Muide naar de stadsring. Vrachtwagens die van het havengebied komen zullen immers via de Handelsdokbrug rechtstreeks van de Afrikalaan de stadsring kunnen oprijden. Zo hoeven ze niet meer door de wijk te denderen.

Annemie Cautaeys, Karen Janssens, Pieter-Jan Janssens

DOSSIER

foto Leen Brands

Als Gent de wereld was, dan was de Muide Afrika. De Muide is het aanhangsel. Dat wat meestal vergeten wordt. Daar waar geen mens ooit komt, want de rechte lijn die punt a met punt b verbindt, gaat nooit door de Muide. De Muide was vierhonderd jaar geleden al een onhandig appendix, een sompig stuk landbouwgrond waar niet veel mee aan te vangen viel. Later, toen stoom de wereld verkleinde, werd het de plek waar de nieuwe rijkdom zich in pakhuizen langs de kaai opstapelde en waar inderhaast opgetrokken woningen het armoedige fabrieksvolk moesten huisvesten. De wind die tijdens deze korte periode van intense verandering door de straten in aanbouw waaide, bepaalde het karakter van de wijk. Hier waart het spook van de vroege moderniteit. Hier kan je de hoop op betere tijden voelen.

De betere tijden kwamen, maar niet voor iedereen. De havenactiviteit sloop weg naar het noorden. Deze plek werd achtergelaten door de wereld. De negentiende-eeuwse wijk blijft achter met zijn vaak geroemde volkse levenslust en zwaarmoedige droefheid.

Je staat aan het water bij de pakhuizen en de lage winterzon weerkaatst in het water. Je voelt hoe het vervallen postindustrieel decor zijn droevige melancholie aan je opdringt. De smartlappen uit de jukebox van café Sport die eerst de sfeer zo mooi kleurden, dragen nu bij tot het onbehagen. Dit zijn de trieste tropen van Gent.

Alles rond je dateert uit een tijd dat Vlaanderen een achtergesteld ontwikkelingsgebied was, waar het volk een taal sprak die slechts in boerencafés en smerige fabrieken verstaan werd.

Ondertussen lag langs de kade de rijkdom van de wereld te wachten om weggesleept te worden. Er moeten fortuinen door de handen van de Muidenaars gegaan zijn, maar rijkdom blijft slecht plakken in de periferie, en al zeker niet aan werkmanshanden. Achter de indrukwekkende pakhuizen van de havencompagnie stond er niets dan koten, niet

geriefelijker dan een hut.

Tracht je in te beelden hoe ze samentroepen, in het jaar 1894, in het schemerduister van een kille novemberochtend. Met klak en klompen en geen kloten goesting. De handen diep in de zakken en het hoofd licht gebogen. Ondergaan ze gelaten, of zijn ze strijdlustig? Dromen ze van Amerika of Vera Paz, waar niemand moet werken? Wat zouden ze ervan zeggen, mochten ze weten dat de meeste van hun bouwvallige woningen de machtige, ijzeren pakhuizen op een haar na hadden overleefd?

De holle spookachtige skeletten op hun post-industrieel braakland stonden jaren weg te kwijnen. Maar dat was voor er opnieuw geld te verdienen was langs de kade. Een nieuwe compagnie heeft geld bespeurd, en geld zal er verdiend worden. Deze verschroeiende aarde zal duizend bloemen laten bloeien.

De beschaving komt terug naar de Muide, het is te zeggen naar die ene uithoek waar het water rust brengt en vanwaar je, met de cocktail in de hand, van op je terras de drie torens zo mooi ziet staan. Want er worden lofts gebouwd in deze parels van vroeg-industriële architectuur. De mooiste en duurste lofts van Gent. De stad is blij, de buurt is blij, want al dat moois zal zo hard blinken dat het heel de Muide zal verlichten. Zie de Muidenaars kijken vanuit hun cafés en vanachter hun ramen, naar al die mooie mensen in hun zilvergrijze "designer jeeps" of gitzwarte sportwagens. Zie hoe ze de ogen afwenden als al dat moois achter een bareel verdwijnt. Ze zullen apart leven. Of dacht je werkelijk dat iemand die vierhonderdduizend euro veil heeft voor een loft zijn gading vindt tussen de werkmanskoterij? De geografische verspreiding van rijkdom wordt opgeheven, terwijl de sociale kloven duizelingwekkende diepten aannemen. De Muide blijft een ontwikkelingsgebied.

Vorbij de Muide is er niets dan het uitgestrekte, industriële braakland van de haven. De Muide, dat is het einde van de wereld.

Tyron Van Hee

foto's De Vieze Gasten

TIENS TIENS 0-?

DOSSIER

DRINGEND GEZOCHT: CENTEN VOOR HUISVESTING

Als er één thema is dat de komende jaren alle aandacht moet krijgen van de politici, dan is het wel huisvesting. Huur- en koopprijzen schieten de hoogte in, waardoor gezinnen met een laag inkomen het steeds moeilijker hebben om een geschikte woning te vinden. Gent pakt daarom uit met stadsvernieuwingsprojecten zoals Zuurstof voor de Brugse Poort. Wij vroegen aan Pascal De Decker, die onlangs aan de Universiteit Antwerpen afstudeerde met het proefschrift “De ondraaglijke lichtheid van het stadsbeleid in Vlaanderen”, wat de zin en onzin is van die projecten.

Pascal De Decker: “Als we het over stadsvernieuwingsprojecten hebben, moeten we eerst kijken naar wat de stedelijke problemen zijn. In Gent en Antwerpen valt meteen de woonproblematiek in de negentiende en vroeg-twintigste eeuwse gordelwijken op. De kwaliteit van de huizen is er zo slecht dat er dringend een oplossing nodig is. Maar om het probleem aan te pakken, heb je eerst ruimte nodig. Heel wat woningen uit de negentiende-eeuwse gordel zouden in feite moeten afgebroken en vervangen worden. Veel van deze woningen voldoen immers niet aan de minimum wooneisen. Ze zijn gebouwd in de negentiende eeuw, in een periode van plat kapitalisme toen de bouwheren nog niet stilstonden bij woonkwaliteit. In Gent woont een groot aantal mensen noodgedwongen in dergelijke woningen. Je moet dus eerst plaats maken vooraleer je met stadsvernieuwing kunt beginnen. Daarna kan je er nieuwe functies voorzien: een mix van sociale huisvesting, private woningen en dienstverlenende functies. Eens dit is gebeurd, kan je de mensen laten verhuizen. Je zou buurt per buurt, bouwblok per bouwblok heel de negentiende-eeuwse gordel moeten rondgaan. We hebben in Gent dus heel wat meer stadsvernieuwingsprojecten nodig.”

Wat vindt u van de stadsvernieuwingsprojecten ‘Zuurstof voor de Brugse Poort’ en het ‘Voorhavenproject’?

“Ik denk niet dat deze projecten tot sociale verdringing zullen leiden, zoals wel eens wordt beweerd. Ze zijn daarvoor te klein en er zijn behoorlijk wat sociale woningen in de plannen voorzien. Alleen heeft Gent veel meer dergelijke projecten nodig die met elkaar verbonden moeten worden. De inplanting van het Justitiepalies aan het Rabot vind ik wel ongelukkig, hoewel de stad zelf weinig inspraak over de locatie had. Het Rabot is de plek bij uitstek waar de sociale stadsvernieuwing had moeten starten. Een nieuwe wijk met een echt gemengde woonbuurt. Alleen dan kan je mensen uit andere buurten naar die plek lokken. Nu wordt er te veel geld geïnvesteerd in de elite, naast één van de ergste krottenbuurten van de stad. In dit voorbeeld is er absoluut geen sprake van een totaaltalproject. Het Voorhavenproject is op zich geen slecht project, maar opnieuw: wat is de link met de rest van de stad en de stadsvernieuwing? Het winkelcentrum had het er al lang moeten staan. Al minstens tien jaar geleden is dit project opgestart. De stad zou de stadsvernieuwingsprojecten

foto's Freddy Willems

TIENS TIENS 0-8

DOSSIER

nog meer moeten sturen: door bijvoorbeeld ook groen te voorzien, door sociale woningen te bouwen, door bepaalde dienstenfuncties mee in te bouwen. Het kan moeilijk ontkend worden dat de stad dit probeert. Maar helaas ontbreken de middelen vaak.”

Wat met de door de stad beoogde sociale mix?

”Als we met sociale mix bedoelen dat we mensen aantrekken met een hoger inkomen dan de huidige bewoners, dan denk ik dat je onder de huidige condities geen sociale mix kan realiseren. Omdat die doelgroep, de betere verdieners, niet geïnteresseerd is om in deze wijken te wonen en bovendien betaalbare alternatieven heeft. Om een mix te doen slagen, heb je instanties nodig die permanent aan kwaliteitsbewaking doen. Middenklassers komen alleen maar naar zogenaamde achtergestelde buurten als hun investering opbrengt. De woonomgeving moet dus kwalitatief hoogstaand zijn. Komt daarbij dat Gent een magere geschiedenis heeft op vlak van stadsvernieuwing. Mensen investeren pas als er vertrouwen is. Vooral de hogere overheden hebben in het verleden dat vertrouwen geschaad. Het herwaarderingsbesluit is daar een mooi voorbeeld van: buurtbewoners tekenden samen met mensen van de stad plannen en projecten uit om hun buurten te herwaarderen. Maar eens de plannen er waren, was het geld op. Natuurlijk voelden al die bewoners zich bekocht. Als je bewoners en instellingen wil binden, moet je vertrouwen geven, anders doen ze niet meer mee.”

Heerst er in Vlaanderen een anti-stedelijke houding?

“We hebben inderdaad een geschiedenis van een op zijn minst non-stedelijk beleid. Men maakt eigenlijk geen reflexen naar de stad toe. Velen dachten dat er met het Sociaal Impulsfonds (SIF) een echt stedelijk beleid werd ingeluid. Maar de voor de steden gereserveerde extra middelen bleken niet meer dan restjes. Nog altijd staan huisvesting noch stedelijk beleid in het middelpunt van de aandacht. Zeker vanuit de Vlaamse begroting moeten we ons weinig illusies maken wat het oplossen van de huisvestingsproblematiek of het realiseren van een sterk stedenbeleid betreft. Ook op federaal niveau loopt er heel wat mis. Vooral op fiscaal vlak kan er nog heel wat veranderen. Neem nu de fiscale aftrek voor hypothecaire leningen voor een eigen woning. In 1995 was die in totaal goed voor 2,5 miljard euro voor heel België. Schaf die fiscale aftrek af en stop de uitgespaarde centen direct in stadsvernieuwing of woningbouw. Voeg er een BTW-verlaging aan toe op bouwen en verbouwen en je kan onnoemelijk veel doelmatiger werken.”

Kan het stedenbeleid meer evolueren in de richting van een sterk sociaal beleid?

“Het Sociaal Impulsfonds was heel sterk gefocust op het sociaal beleid. Nu zie je een lichte verschuiving naar investeren in ‘bakstenen’. Maar de budgetten zijn in mijn ogen echter niet echt rele-

vant. Vlaanderen heeft wat middelen en verdeelt die middelen over een vijftiental steden. Binnen de steden worden die nog eens verdeeld onder het OCMW en allerlei departementen en private partners. Tegen dat die middelen op het terrein komen, zijn ze ongelooflijk versnipperd, zodat ze nauwelijks nog effect genereren. Qua filosofie en uitpak was het SIF socialer dan het Stedenfonds. Maar het zijn eigenlijk discussies na de komma. Het SIF zal hier en daar wel hebben geholpen en het Stedenfonds zal dit ook wel doen, maar geen van beiden zijn structurele ingrepen in de stedelijke problematiek.”

Vindt u dat de steden zelf te weinig hun moeilijke positie in beeld brengen?

“Zeker. Ik begrijp niet goed dat steden als Gent, Antwerpen en Mechelen, die met dezelfde sociale en samenlevingsproblemen kampen, zich niet verenigen. Al is het maar om de overheden en de pers voortdurend met precieze data te bestoken. Want alle problemen komen geconcentreerd in de steden terecht: de huisvestingsproblematiek, de migranten- en vluchtelingenproblematiek, de onveiligheidsgevoelens. De steden moeten aan al die problemen tegemoetkomen en tegelijkertijd voorzien in alle diensten om de rest op te vangen. De rekening wordt dus altijd betaald door de stad zelf, en het blijft verwonderlijk hoe mak veel politici zich daarover opstellen.”

De stad bedient vooral mensen die van buitenaf komen?

“Om een gek voorbeeld te geven: wie een minderwaardige woning in de Muide of de Brugse Poort huurt, krijgt in principe geen subsidies. Wie daarentegen in Latem een kast van een villa met zwembad bouwt, krijgt via de fiscale aftrek van zijn lening een dikke subsidie. Zo zijn er waarschijnlijk nog heel wat foute verdelingsmechanismen. Die zijn in de loop der jaren ontstaan en men heeft onvoldoende nagedacht over de effecten ervan. Ze spelen immers ongelooflijk in het nadeel van de stad. Andere vraag: Moet een stad een nieuwe concertzaal helpen betalen als het overgrote deel van de bezoekers van buiten de stad zal komen? Voor de stad is het natuurlijk beter om een goed imago te hebben. Maar er wordt toch te vaak gekozen voor de ‘anderen’, als voor de eigen bewoners. De aandacht gaat al te vaak naar de toerist en de shoppende randstad-bewoner die met zijn auto naar de stad komt. De stad bouwt voor hem of haar zelfs parkeergarages en legt nieuwe wegen aan. Rol de rode loper maar uit!”

U stelt dat er vaak foute theorieën worden gehanteerd?

“Inderdaad. Maar helaas merk je dat vaak pas achteraf. De modernistische visie op wonen en op sociale huisvesting met zijn grootschalige woningbouw, vaak in hoogbouw, is hiervan een mooi voorbeeld. In de jaren zestig zou ik ook Nieuw Gent hebben verdedigd. Maar nu is het een mislukt woonconcept. Het kwam in feite neer

op het ‘ontmenselijken van de woonbehoeften’, kazerneren bijna. De mensen voelden dat ook zo aan en vertrokken zodra hun budget het toeliet naar een woning op de begane grond. Een eigen huis met tuin was toen immers de norm, en dat is het voor velen nu nog altijd.”

De sociale woontorens zijn ondertussen op veel plekken een soort getto’s aan het worden.

“In de jaren zestig en zeventig waren de sociale woningen bestemd voor het doorsnee gezin: werkende man, thuiswerkende vrouw en kindjes. De mensen die in die woningen terecht kwamen, waren afkomstig uit krottenbuurten en zetten toen een stap vooruit. Wat is er ondertussen gebeurd? Op het moment dat ze die woningen bouwden, werd onze samenleving rijker en welvarender: de economie draaide goed, de inkomens stegen, de auto werd betaalbaar en de bouwgronden waren goedkoop. Gevolg: de ‘beteren’ trokken weg en kochten of bouwden een eigen huis. Mensen die nu een sociale woning willen, zijn mensen met ‘vlekken’ op hun C.V.: ex-psychiatrische patiënten, migranten, alleenstaande moeders, politieke vluchtelingen. De nieuwe ‘klant’ is bijna per definitie heel arm.”

Met de nodige problemen tot gevolg.

“In een hoogbouw heb je veel meer last van elkaar: vooral de isolatie laat te wensen over. Je hebt burens naast je, onder en boven je die je allemaal kan horen. De kans op irritatie is dus groot. En het valt niet te ontkennen, in dergelijke woontorens is er altijd wel iemand die niet kan samenleven. En dit zijn zeker niet de migranten zoals nogal gemakkelijk in de media wordt rondgestrooid. Rondvraag leert dat vooral ex-psychiatrische patiënten voor overlast zorgen. Ze worden doorgestuurd; maar kunnen eigenlijk niet alleen leven. Ze zouden eigenlijk permanent begeleid moeten worden. Maar als liberale, welvarende samenleving hebben we het blijkbaar moeilijk om toe te geven dat een aantal mensen in feite niet in staat is om alleen te wonen. Dus moet je eigenlijk begeleide woonvormen veel breder uitbouwen. Wanneer je mensen aan hun lot overlaat, lopen ze alleen maar met hun kop tegen de muur.”

Hebben de huidige politici wel nog genoeg invloed en macht?

“Je krijgt de indruk van niet als er zich nog maar eens een Renault-Vilvoorde of Ford-Genk voordoet. Maar de DHL’s van nu bestonden vroeger ook al, denk maar aan UCO in Gent. Maar ik blijf geloven dat politiek ook vandaag nog altijd heel belangrijk is. In België wordt ongeveer de helft van het inkomen via belastingen en sociale bijdragen afgeroomd om dat geld te herverdelen. Als je als overheid de helft van al de inkomens beheert, dan kan je ook in tijden van hyperkapitalisme nog steeds het verschil maken. Daarenboven heb je via regelgeving ook nog invloed. Ik zou dus niet te vroeg over de verminderende rol van de staat spreken. Het is veeleer de overheid die gevangen zit in een veelheid van opties. Wat doe

je: onderwijs? Pensioenen? Sociale Huisvesting? Of bouwen we een concertzaal? De klassieke departementen winnen dat pleit, de nieuwe moeten het met de restjes doen. Feit is wel dat de limiet van het beslag op de inkomens is bereikt. Dat zal het debat over prioriteiten alleen maar aanscherpen. En dan betwijfel ik of de woonproblematiek of de stedelijke problemen hoog zullen scoren. Mocht men alle middelen voor huisvesting, dus die van de federale en regionale overheid, beter gebruiken, dan zou je het politiek vertrouwen voor een groot stuk kunnen terugwinnen. Als je aan serieuze en perspectiefvolle stadsvernieuwing doet, stuur je het Vlaams Belang zo naar huis. Het gaat hem namelijk over basisbehoeften: over een woning, een huis, over een betere plek kunnen beschikken. De wijken zouden zo moeten verbeteren dat de bewoners zeggen: “Ze doen iets voor ons”. Terwijl de inplanting van een gerechtsgebouw in één van de armste buurten van Vlaanderen een miljardenproject is. Nu zeggen veel burgers wellicht: “Daar hebben ze geld voor, maar voor ons niet”.”

Dominique Willaert

Pascal kreeg van de stad Gent een aantal containers cadeau, als compensatie voor een gedwongen verhuis, en bouwde ze om tot huis. Over de projecten van de stad denkt hij het volgende:

“Wat me stoort in die projecten is het steriele karakter. Alles moet proper, netjes en geordend zijn. Soms kan het veel mooier zijn om de dingen gewoon bruut te laten. Bovendien vraag ik me af wie er uiteindelijk gebruik gaat maken van die vernieuwde terreinen. Aan de Voorhaven wil men in de oude loodsen lofts, kantoren en handelsruimte maken. Uiteindelijk moet alles steeds in het teken staan van consumeren en werken. Maar dat is het leven toch niet? Geef mensen wat geld en zorg er voor dat ze zelf op hun eigen manier hun woning en omgeving kunnen aanpakken. Of probeer er met die nieuwbouwprojecten in de eerste plaats voor te zorgen dat het mogelijk is om goedkoop te wonen.”

(kj, pj)

Tiens tiens 0-9

DOSSIER

WONEN AAN HET WATER: HIP HIP HOERA?

Geld telt, ook in de Muide. De stijgende vastgoedprijzen laten projectontwikkelaars toe een aardige duit op te strijken. Tiens Tiens vroeg zich af hoe zij de Muide ervaren en promoten. Om de clichés van een traditioneel vraaggesprek te vermijden, wrongen twee onverschrokken medewerkers zich in de verzorgde huid van een vermogend koppel en meldden zich bij het projectontwikkelingsbedrijf Locus aan als geïnteresseerde kopers. Het resultaat was een onverbloemde lof(t)zang op de weldaden van het Voorhavenproject. Wie nog twijfelde om die exclusieve loft te kopen, ziehier enkele argumenten:

De Muide bevat de grootste beschermd industriële-archeologische site van België. Het heeft alles om het als hippe buurt volledig te gaan maken. Je hebt instroom van jonge mensen, meestal met een iets hoger inkomen. Je vindt er een aantal interessante woonprojecten. Maar vooral heerst er een uitgesproken en unieke atmosfeer. De charmes van de voormalige havenbuurt zijn onweerstaanbaar voor de ruimdenkende meerwaardezoeker. Het Voorhavenproject wil dan ook actief deze troef uitspelen door de oorspronkelijke elementen uit het straatbeeld opnieuw te integreren. Zo wordt het asfalt vervangen door de oorspronkelijke kasseistenen. De oude industriële panden worden in al hun glorie gerenoveerd en de antieke monumentale havenkranen worden terug op de kaai geplaatst. Wie zich een beetje rekt en de blik noordwaarts richt, kan zelfs oceaanschepen de haven zien binnenvaren.

Toegegeven, tot enkele jaren geleden was in de Muide wonen niet iets om mee uit te pakken. De reputatie van de wijk deed het merendeel van de koopkrachtige mensen de rug keren. Maar tegenwoordig is het ook voor niet-pioniers duidelijk dat er iets beweegt in de Voorhaven. Investerings trekken investeringen aan. Wie een aankoop plant in de Muide kan op een interessante waardevermeerdering rekenen. De aantrekkelijke stijging van de vastgoedprijzen wordt in de hand gewerkt door het stijgende aantal exclusieve wooneenheden.

Het toenemende aantal loftbewoners brengt ook de sociale balans in evenwicht. Want het moet gezegd, er zijn migranten in de buurt. Dit betekent niet dat er in de Muide sprake is van een veiligheidsprobleem. Je kan de wagen gerust voor de deur laten staan, de criminaliteitscijfers zijn bijzonder laag. Er is in dit verband een wezenlijk verschil met andere negentiende-eeuwse wijken als bijvoorbeeld de Brugse Poort.

Wat met het veelbesproken outletcenter? Men zou veronderstellen dat de rust en exclusiviteit van de site daardoor danig zal worden aangetast. Zo een vaart loopt het echter niet. Een outletcenter is vooral gericht op langeafstandkopers. Mensen die een uur of langer in de wagen willen zitten om zich dan op de afgeprijsde kledij te storten. Gentenaars zullen minder geneigd zijn erop af te

komen. Er wordt bovendien toegezien op wat verkocht wordt. Eten bijvoorbeeld, in de zin van een supermarkt, kan echt niet. Natuurlijk zal er meer verkeer zijn, maar dat is niet problematisch. Want ofwel kies je ervoor alle activiteiten in de buurt te weren, en dan wordt de Muide opnieuw een achtergestelde migrantenbuurt. Ofwel erken je de waarde van de site door het aantrekken van nieuwe economische en commerciële activiteiten. Je hebt mensen nodig die de buurt opwaarderen en op die manier een tweede stedelijk centrum in Gent creëren. Een trend die in Antwerpen trouwens al gestart is. Het Voorhavenproject kan Gent bevrijden van de beperkingen van zijn historische kuip. Het geeft stad de kans door te groeien tot een volwaardige Europese stad met allure.

Sarah Keymeulen en Tyron Van Hee

VIER VRAAGTEKENS BIJ STADSONTWIKKELING

Stadsplanners hebben stevast een handvol hippe woorden klaar om hun grootschalige projecten mee te verkopen. Soms staan er dan ook meer moeilijke woorden in de brochures dan heldere voor- en tegenargumenten. We verzamelden vier vaak gebruikte termen, die telkens een eigen kritische vraag oproepen.

SOCIALE MIX: EEN OPSTAPJE NAAR SOCIALE VERDRINGING?

Het realiseren van een sociale mix is bijna altijd het belangrijkste argument om een achtergestelde wijk grondig aan te pakken. Dat wil zeggen dat er alles aan gedaan wordt om rijke mensen te laten binnentrekken in arme wijken. Het bouwen van lofts moet bijvoorbeeld nieuwe middenklassebewoners aantrekken die op zoek zijn naar een stukje “authenticiteit”. De nieuwe bewoners zouden in de eerste plaats economische impulsen geven aan de wijk. Mensen met geld zwengelen nu eenmaal de economie aan, is het uitgangspunt. Bovendien zouden ze ook op sociaal vlak een frisse wind door de buurt doen waaien. Jonge tweeverdieners zijn immers actiever in het verenigingsleven, organiseren vaker straatfeestjes en renoveren hun gevel wat sneller.

Critici beweren echter dat de sociale netwerken van mensen geen spiegelbeeld zijn van wie er allemaal in de wijk woont. Het is dus niet omdat er om de hoek hippe middenklassers wonen, dat zij ook dezelfde vrijetijdsbesteding hebben, naar dezelfde winkels gaan en dezelfde cafés bezoeken als de andere bevolkingsgroepen. Het binnenbrengen van rijken in achtergestelde buurten zorgt zelfs voor sociale verdringing: door de stijgende huurprijzen moeten sommige bewoners vertrekken naar sociale nieuwbouwwijken in de

stadsrand. De vraag is dan ook of armen er werkelijk baat bij hebben dat hun nieuwe bureaus een flinke duit meer verdienen.

SOCIALE SAMENHANG: MAAR WAT MET STRUCTURELE UITSLUITING?

Wie zegt dat de sociale samenhang moet versterkt worden, vertrekt van de idee dat mensen vroeger veel meer spontane contacten hadden dan vandaag. De veilige wijk- of dorpsomgeving is veranderd in een netwerk van kabel- en straalverbindingen. Er zijn nog maar weinig gelegenheden waar mensen elkaar echt kunnen ontmoeten, en daardoor ontstaan angsten, zo luidt de redenering verder. Daarom is het buurtwerk er op gericht verbondenheid te creëren en mensen meer kansen te geven om elkaar te ontmoeten.

Volgens sommigen verdoezelt deze nadruk op verbondenheid de structurele ongelijkheden in onze maatschappij. Zolang er armen en rijken zijn, zolang er mensen systematisch uitgesloten worden van de arbeidsmarkt, zolang niet iedereen dezelfde toegang heeft tot goede huisvesting, zullen er spanningen zijn tussen en binnen sociale groepen. Het zijn dan ook die structurele mechanismen van uitsluiting die de meeste aandacht moeten krijgen. Zolang er geen sprake is van sociaal-economische gelijkheid, is een hechte sociale samenhang onmogelijk.

CITYMARKETING: IS ER NOG PLAATS VOOR SOCIALE VERNIEUWING?

Stadsontwikkelingsprojecten willen de wijk een aantrekkelijke uitstraling geven. De idee is om achtergestelde wijken te promoten op dezelfde manier waarop bedrijven een nieuw product promoten: citymarketing heet dat dan. Dat zal volgens de stadsplanners de wijk doen heropleven.

De keerzijde van deze strategie laat zich raden: er wordt alleen nog geïnvesteerd in wat mooi oogt. Zo wordt gastvrijheid voor asielzoekers vervangen door investeringen in historische monumenten, want dat is interessant voor de toeristen. Kritische vragen over deze projecten komen dan zelden aan bod. Zeker niet wanneer die vragen gaan over de gevolgen voor mensen die geen geld te spenderen hebben. Er is geen plaats meer om op een democratische manier te zoeken naar de echte noden van een wijk. Stadsmarketing als beleidsstrategie lijkt een beleid van sociale vernieuwing te verdringen.

PARTICIPATIE: MAAR LUISTERT DE BAAS WEL ECHT?

Bij elk stadsvernieuwingsproject wordt wel op een of andere manier het buurtwerk betrokken. Buurtbewoners kunnen met hun vragen terecht op infosessies, mogen hun mening geven over de ontwerpplannen en mogen hun wildste ideeën bussen. Op die manier zorgt het buurtwerk in zekere zin voor een grotere aanvaarding van de plannen door de bevolking. Het stadsbestuur zegt echter dat het in de eerste plaats wil luisteren naar wat de mensen te zeggen hebben.

De vraag is of wat er gezegd wordt in die praatbarakken ook daadwerkelijk wordt opgenomen in de besluitvorming. Zeker voor meer fundamentele kritieken lijkt dat niet altijd het geval. Door het buurtwerk zijdelings te betrekken in het beleid, verliest de wijk ook een aantal mogelijkheden om echt scherp uit de hoek te komen. Het gevaar bestaat dat de buurtcentra een doorgeefluik worden van beslissingen die hogerop genomen werden. Het gaat er niet alleen om dat eventuele kritiek

verdragen wordt, maar het is ook nodig om een stap verder te gaan. Het buurtwerk zou mensen kunnen aanmoedigen om op basisniveau een politieke rol op te nemen. Mensen moeten de midelen krijgen om zelf hun problemen vast te stellen, en van bij het begin mee na te denken over de oplossingen.

Pascal Debruyne en Pieter-Jan Janssens

Xavier en Stephan zijn twee twintigers die een vijftal jaar op de Muide wonen. Ze zijn beiden als vrijwilligers actief in de buurtwerking.

Hoe zijn jullie hier terecht gekomen?

Xavier: “Er wonen hier vrij veel jonge mensen die wij kennen, mensen die hier komen wonen zijn omdat het hier echt wel rustig is... Maar dat is de fuck met heel de Muide, het wordt zo hip...”

Daar werken jullie dan ook aan mee?

Xavier: “Ja... maar je kan er wel op een positieve manier mee omgaan door je een beetje te proberen inzetten voor de mensen hier. Kijk, iedere week kan je op de Muide wel iemand tegenkomen die interviews wil doen of die sociaal-artistiek bezig is. De Muide is precies een zoo, de zoo van de sociale miserie. We gaan eens beginnen entree te vragen aan de Muidebrug. Twee euro. En ge kunt ook een abonnement kopen (lacht). Het is te zien hoe ge daar mee omgaat. Ge kunt niet zomaar zeggen: we gaan ne keer de mensen helpen. Ge moet daar echt wel mee bezig zijn. Zoals Lucien (de buurtwerker, nvdr), de manier waarop die bezig is, is een kritiek op veel cultuur -en theaterhuizen die naar hier komen.

Weten jullie iets over de nieuwe projecten hier?

Stephan: “Ja, ik vind het goed dat er iets met de loodsen gedaan wordt, dan dat ze verder blijven verloederen. Ik hoop gewoon - en ik houd daar mijn hart voor vast - dat dat niet ten nadele van de Muide uitdraait.”

Xavier: “Wat doen ze? Allemaal lofts maken waardoor ze chiquere mensen aantrekken voor wie er een eigen economie gaat draaien, maar niet de economie van de mensen die hier nu wonen. De projectontwikkelaar mag zijn ding doen, maar in ruil moet hij ook sociale woningen bouwen. Op korte termijn is dat een paar huizen opkopen en daar dan een sociale woning van maken, maar op lange termijn is het wel hij die het geld binnenrijft. ’t Is wel zot. De stad heeft geen geld om dingen zelf te doen, dus ze zetten er een projectontwikkelaar op, maar die heeft dan weer opbrengst nodig, dus gaat hij ’t duur verkopen. Veel mensen denken hier: die Marokkanen en die Turken komen hier onze huizen afpakken. Ze steken de mensen hun ogen uit. Maar hetzelfde gaat nu gebeuren met die projectontwikkelaar, die gaat ook de mensen hun ogen uitsteken.”

Wat zouden jullie met de oude loodsen doen?

Stephan: “Wel, bijvoorbeeld ze een beetje herinrichten en een wekelijkse markt doen. De Muide heeft geen markt. (..) Er zitten genoeg mensen met kapitaal op de Muide, jonge mensen die ook creatief zijn. Er kunnen zeker wat andere zaken mee gedaan worden dan er zakenlui insteken die willen onthaasten en zicht op ’t water willen hebben. (...) Maar misschien wordt het wel tof. Als er ook een park komt. Er zit wel potentieel in de Muide. Heel anders dan in ’t Rabot, bijvoorbeeld, daar zitten ze een beetje vast. Hier is er meer openheid door het water, de haven en veel meer passage van verschillende soorten mensen.”

(ac)

TIENS TIENS 0-10

DOSSIER

Foto's Jonas Hulsens

4

~~TIENS TIENS 0-11~~

DOSSIER

foto Freddy Willems

VIDEO MUIDE

VERHALEN UIT DE VIDEOTHEEK

Vaalgeel neonlicht aan het plafond, oude dam-bordtegels op de vloer, videofilms en DVD's in metalen schappen en markante figuren aan de toog: het interieur van Video Muide lijkt het gedroomde decor voor een cultfilm. Vooraan is een ruimte afgeschermd waar je in alle discretie op de paarden kan wedden, achteraan leidt een ijzeren trap naar de zogeheten 'cowboyfilms', een genre voor volwassenen waarin het begrip 'paardje rijden' een heel andere lading dekt. Beide plaatsen zijn verboden onder de 18 jaar, maar daar hoeft de plaatselijke jeugd niet over te morren. Met een wand vol videospelletjes komt ook die namelijk ruimschoots aan zijn trekken. De centrale toog wordt bemand door de goedlachse, rondborstige Camille, in de Muidense volksmond ook wel Coco genoemd, naar de fles Batida die haar ooit vloerde op het verjaardagsfeestje van de baas. Naast films verhuren en snoep verkopen doet Coco in de videotheek vooral aan maatschappelijk werk. Video Muide is immers ook een plek waar mensen uit de buurt, mensen 'die het moeilijk hebben met het leven', bij de verschaalde troost van een biertje wat warmte, gezelligheid en een luisterend oor komen opzoeken. Coco's vaste klanten hebben de allure van aan lager wal geraakte filmpersonages. De levensverhalen die ze vertellen, kunnen in veel gevallen zo in de reken, ergens in de schemerzone tussen actie, sociaal drama en slapstick.

DE LANGE EN DE KORTE

Video Muide heeft zijn eigen Dikke en Dunne, met dat verschil dat het komische duo van dienst hier is samengesteld uit een Lange en een Korte. De Lange heet Erwin en is, het laat zich raden, groot en mager. Hij heeft een karakteristieke kin met ruwe stoppels, fijn haar dat wat langer is achter in de nek en een door liefdesverdriet en drank verwaterde blik. Hij is een echte Muidenaar: hij ziet er gehavend uit. Zijn leven is op drift geraakt toen hij liefde en werk verloor. Nu leeft hij van het OCMW, maar echte steun trekt hij vooral in zijn stamcafé, en in Video Muide. Hij praat er veel en luid, geeft de klanten uitgebreid filmadvies, maakt zich vrolijk over de vreemdelingen die de zaak bezoeken en kibbelt in ware slapstickstijl met Eugène, de Korte. Het is een wet van Perzen en Meden dat elke Dikke zijn Dunne heeft, elke August zijn Witte Clown en iedere Gaston zijn Leo. Erwin heeft Eugène. Het is een klein, schriel mannetje met een fijn, iel snorretje en een blik die alle nuances tussen geamuseerd en smalend bespeelt. In zijn deukhoed en verformfaaide detectievejas straalt hij, ondanks zijn gestalte, onmiskenbaar autoriteit uit. Hij is wat ouder en wordt als notoir filmkenner door de klanten om advies

TIENS TIENS 0-12

Dossier

gevráágd. Uit zichzelf begint hij zelden een gesprek; hij is eerder van het observerende type. Sommigen noemen hem Het Standbeeld. Hij is zichtbaar trots op die positie. Erwins lievelingsfilm is ‘horror’. Of hij iets specifieker kan zijn. “Van de nieuwe die hier staan? Dawn of the Dead. Films over bloed en vechten en oorlog, dat vind ik goed. En Eugène hier kijkt graag naar films over Hitler.” “Begint niet, hé, gij”, waarschuwt Het Standbeeld, maar daarna hult hij zich weer in zijn mysterieuze stilzwijgen. Erwin raakt op dreuf. “En cowboyfilmkes, dat ziet hij ook graag!”. En in een poging zich helemaal boven zijn drinkebroer te verheffen: “Herkent ge mij niet van op televisie? Ik ben onlangs op Dieren in Nesten geweest, voor mijn hondje.” Hij zwelt van trots. De Korte houdt het voor bekeken. Hij slurpt de bodem van zijn pilsje leeg en wandelt met opgeheven hoofd de straat op. Morgen volgt ongetwijfeld de revanche.

WIJLEN EDDY EN WIJLEN ROMEO

De Lange en De Korte hebben dezer dagen zo goed als vrij spel in Video Muide. Veel van de vroegere habitués hebben inmiddels een andere thuis gevonden, in het geval van Eddy zelfs een eeuwige rustplaats. Eddy was echt een ‘sociaal geval’: hij had geen inkomen, geen familie of vrienden en geen geluk. Elke avond zat hij bij Coco aan de toog, dronk pilsjes en praatte met de andere stamgasten. Soms bracht Coco hem warm eten mee dat ze overhad van thuis. Hij was pas een jaar of veertig, maar had zijn lever al helemaal aan flarden gedronken. Op een avond kwam Eddy niet opdagen. Na drie dagen afwezigheid belde Coco uiteindelijk ongerust naar de politie. Ze vonden hem dood in bed.

Levendiger is het verhaal van Romeo, het liefdeskind van twee Muidense schippers die achtereenvolgens klant, personeelslid en persona non grata werd in Video Muide. Romeo was, op zijn zachtst gezegd, een extravagant heerschap, niet in het minst omdat hij buiten de kantooruren graag door het leven ging als Nathalie. Voorzien van zwarte pruik, netkousen en hoge hakken heeft hij nu een andere baan weten te versieren: hij werkt inmiddels als danseres in een stripteasebar aan de Zuid.

DE TURKSE GEMEENSCHAP

Ook al vertelt Coco nog honderduit over andere roemruchte Muidenaren, zoals het Kabouterke en zijn vrouw, George met zijn steekkeirre en de Burgemeester, zestig procent van haar cliënteel is niet van autochtone maar van Turkse afkomst. Dat maakt van Video Muide meteen ook een testgebied voor maatschappelijke integratie. Rasechte Muidenaren zijn niet altijd gelukkig met de vele ‘vreemdelingen’ in de buurt, volgens Coco het gevolg van een verschil in statussymbolen. “In de Meulesteedsesteenweg zie je vaak Turken rondrijden in grote dure auto’s en met chi-

que kleren aan. De mensen verstaan dat niet, ze zien hen toch nooit werken? Maar Turkse mensen besparen misschien meer op voeding en huisvesting, en hoe ze met hun geld omgaan is hun zaak.” Coco leert haar klanten dat ze altijd eerst iemand moeten leren kennen alvorens te oordelen, en dat andere culturen er andere levenswijzen op na houden. En dat helpt. Sinds kort werkt de Marokkaanse Farid enkele dagen per week in Video Muide om zijn studies te betalen. Ondanks de vele vooroordelen moet nu zelfs De Lange toegeven “dat hij een goeie werker is. Maar ze zijn niet allemaal zo, hé!”. “Ze zijn ook niet allemaal gelijk gij, Erwin,” repliceert Farid lachend. Of hoe verhalen uit de videotheek inzage kunnen geven in de onderbuik van een buurt.

Sarah Keymeulen

Eddy woonde als kind met zijn ouders op de Muide. Hij woont intussen in De Pinte, maar hij is als havenarbeider nog steeds vaste klant in café Union in de Voormuide.

Waarom zijn je ouders hier verhuisd?
“Betere leefomstandigheden, het gezin breidde almaar uit. Op het laatste waren we met zes kinderen en hier op de Muide was het huisje veel te klein.”

Welke veranderingen heb je hier zoal gezien?
“Véél veranderingen. Voornamelijk de Turken die naar hier komen wonen zijn.”

Wat voor mensen leven er hier zoal volgens u, buiten de Turken?
“Veel arbeiders. Hier en daar zitter er wel andere mensen tussen....Mensen die iets bereikt hebben en die hun buurt niet kunnen verlaten.”

Hebt u al iets gehoord over het project dat de stad Gent hier gaat doen?
“Ja, ik heb daar al van gehoord. Einde de Londenstraat hebben ze al een loft gezet. En ze zijn bezig aan de oude kaai, die hangars aan ’t veranderen. Daar zouden ze een winkelcentrum van maken. Of dat allemaal waar is, dat weten we niet.”

Wat zou er volgens u moeten veranderen aan de buurt?
“Veranderen aan de buurt? De immigranten weg.”

Waarom?
“We hebben dat hier zo nooit gekend, dat stoort hier. Als er een feest is, dan is er getoeter. Ze blokkeren dan de baan en ze parkeren waar ze willen. Moesten wij dat doen en de politie passeert hier, dan wordt dat direct genoteerd. En zij mogen alles doen.”
(Een andere cafébezoeker mengt zich in het gesprek) “De Muide is een buurt van de arbeiders

van de haven en van de dokken. Wij hebben hier gans ons leven arbeid gedaan ... en zij komen hier dan met hun grote bakken toe, ze kopen hier hui-zekes op, ze doen hier vanalles.”

Zou het niet mogelijk zijn om overeen te komen? (de andere caféganger) “Ja, dat is mogelijk, maar ze komen hier niet binnen, ze hebben allemaal hun eigen cafés. Als ze naar hier komen, dan is het mogelijk van te klappen. Ze moeten daarom geen bier drinken, maar een theetje of een waterke. Wij moeten toch niet naar hen gaan?”

(ac, jw)

Tiens Tiens 0-13

IN MEMORIAM: “DEN AGENTENAAR”

Bij het opstarten van een nieuwe Gentse stads-krant is het goed even achterom te kijken. Zijn er ooit gelijkaardige initiatieven geweest? Voor ons betekent ‘stadskrant’ een niet-commerciële, onafhankelijke publicatie met een kritische houding tegenover wat in de eigen stad gebeurt, gemaakt door vrijwilligers.

Eén voorganger voldoet alleszins goed aan deze omschrijving, namelijk “Den Agentenaar”. Dit kritische maandblad verscheen voor het eerst in maart 1977, telde 16 bladzijden – A4 formaat – en kostte 20 frank per nummer. Het hield op te bestaan na dertien nummers in juli 1978. Nadien verscheen er in juli 1981 nog een extra nummer over “Gent Zuid: voorbeeld van hoe het niet moet”.

De stadskrant droeg als motto: “Nie mee ons...” en de ondertitel luidde: “Slecht nieuws voor een betere toekomst”. Het was de spreekbuis van diverse Gentse actie- en werkgroepen die in die tijd onvoldoende aan bod kwamen in de reguliere pers, zoals het Gentse Dopperskomitee, Buurtwerk De Karper, de Werkgroep Stadsvernieuwing, de Vrouwenbeweging, het Abortuscomité, bewonersgroepen, enz. Het bevatte ook enkele vaste rubrieken zoals “’t Vuil Muilke”, een liedjestekst, lezersbrieven, een ludiek spelletje, een activiteitenkalender en een alternatieve kijk op het politieke gebeuren in Gent. Typisch voor deze stadskrant was dat het in de loop van zijn korte bestaan diverse keren veranderde van verantwoordelijke uitgever, van drukker, van redactielokaal en van (amateuristische) lay-out.

“Den Agentenaar” ging, zoals zovele stadskranten elders in Vlaanderen, ten onder aan organisatorische en financiële moeilijkheden en een gemis aan vaste medewerkers. Hieronder drukken we ter herinnering een uittreksel uit Den Agentenaar af, namelijk het editoriaal uit hun opstartnummer.

Tuur De Decker

DE LOGICA VAN DE STRAAT IN DE STAD

Het is een bekend fenomeen. De slogans in het straatbeeld geven ons zonder omwegen het huidige politieke klimaat aan. Het ‘wij zeggen wat u denkt’ en ‘de stem van het volk’ maken duidelijk dat onze hedendaagse politiek zich richt op ‘de straat’. Er wordt steeds minder gedacht en gehandeld vanuit een programma of een project (lees: ideologie), maar des te meer vanuit ‘het volk’. Het volk, of in de woorden van Stevaert ‘de mensen’, geeft heden ten dage de politieke koers aan. Om de gevreesde ‘kloof met de burger’ te dichten, profileren de partijen zich steeds meer als de spiegel van het volk. De stem van de straat wordt de leidende stem van het beleid. Het is wat ik in dit artikel ‘de logica van de straat’ zal noemen. Initiatieven zoals buurt en -stadsfeesten kunnen vanuit deze logica dan ook in een nieuw licht worden gesteld.

Ik wil in geen geval zeggen dat men niet moet luisteren naar ‘de mensen’. Een democratisch bestuur kan inderdaad maar welvaren wanneer men echt luistert naar mensen. Het luisteren en dialogeren vereist in dat geval wel een wederzijds respect en een minimum inlevingsvermogen in de verschillende contexten waarin ‘de mensen’ leven. Men moet mensen aanspreken op hun verantwoordelijkheidszin en op hun capaciteit om argumenten te geven voor hun keuzes.

Toch is er iets vreemds met ‘de logica van de straat’. Deze logica gaat ervan uit dat de ‘spontane’ mening van de buurtbewoner de waarheid op een authentieke wijze weergeeft. Die spontane meningen zijn in postmoderne zin ‘waar’. Meer zelfs, iedereen heeft volgens deze logica zijn eigen mening en die mening is op voorhand al ‘waar’. Democratisch spreken en handelen gebeurt in deze zin niet op basis van dialoog en argumenten, maar louter door het optellen van de stemmen van iedere ‘man op de straat’. Democratie betekent volgens deze logica het overwicht van het getal. Het getal geeft dus de opsomming aan van de individuele waarheden. Deze opsom van ‘private meningen’ wordt gedefinieerd als het politieke zelf. ‘De publieke ruimte’, de spreekruimte waarin mensen hun sociale relaties uitbreiden en sociale praktijken regelen los van het private, wordt tegenwoordig overspoeld door de private dagelijkse beslommeringen.

Jan Blommaert (Professor aan de UG) maakt van dit fenomeen een scherpe analyse in het boek “Populisme”. De groeiende evolutie bij politieke partijen naar slogans als ‘wij zeggen wat u denkt’ baart Blommaert zorgen. Hij noemt deze vorm van politiek taalgebruik vox-populisme. Er wordt volgens Blommaert een soort van ‘directe democratie’ centraal geplaatst. Belangen worden niet meer vertegenwoordigd, maar zonder enige vorm van tussenkomst overgebracht door de politici.

Een voorbeeld hiervan is de online-democratie. Partijen funderen zich steeds minder op een socio-politiek project, maar zeggen wat ‘het volk’ denkt. De taal wordt daarbij geweld aangedaan door ze simplistisch te maken. De voorbeelden zijn talrijk. Denk maar aan het programma De Zevende Dag, dat een soort politieke boksarena organiseert waarbij ‘het volk’ aanduidt wie gewonnen heeft. Er is een anti-intellectualistische tendens aan de gang, waarbij de afkeer van moeilijke woorden centraal staat. Vooral de massamedia spelen in onze huidige democratie een centrale rol. Zij maken uit wat ‘goed spreken’ is. Er is geen constitutief of ingebakken conflict meer aanwezig in het discours; er zijn enkel nog ‘de mensen’, ‘de gewone man’, ‘het volk’,....

"PARTIJEN HEBBEN GEEN SOCIO-POLITIEK PROJECT MEER. MAAR ZEGGEN WAT HET VOLK DENKT."

Een voorbeeld hiervan is het huidige socialisme. Dit richt zich niet meer op de vertegenwoordiging van een bepaald segment van ‘de mensen’. Het discours van representatie wordt veranderd in het motto: ‘socialisme is voor de mensen’. Het ideaal van communicatie ligt in het ‘volks spreken’. Blommaert noemt het nieuwe socialisme een ideologische constructie. Dit wordt bijvoorbeeld duidelijk wanneer Stevaert zegt: “Er zijn geen socialistische thema’s. Alle thema’s belangen ons aan omdat alle thema’s de mensen aanbelangen.” De publieke ruimte wordt binnen dit discours voorgesteld als een ‘eenheid’, als een homogeen blok. Blommaert stelt: “Omdat het volk uniform is, is ook de publieke ruimte uniform en hoort in die publieke ruimte ook een uniforme stijl; één volk, één genre.”

Het is niet vreemd dat de ‘logica van de straat’ opgang maakt in de stad. Bart Verschaffel schrijft in het artikel “De mythe van de straat” (De Witte Raaf) over deze straattendens in de steden. ‘De straat’ geldt volgens Verschaffel als een mythisch romantisch begrip. Deze voorstellingswijze zou een context van veiligheid bieden tegenover het kille rationalisme en kapitalisme dat in de steden doordringt. Hij refereert hierbij naar de slogan ‘Bring back the streets’ uit de jaren zeventig. Ten tweede verwijst hij naar de mythische voorstelling van de straat als ‘labyrint’ waarin men zich kan verliezen, en waar de toevallige ontmoeting centraal staat. De spontane samenkomst vormt hier de (utopische) basis voor het sociale verkeer. Zo kan voor Verschaffel het hedendaagse stadsfeest bijvoorbeeld gezien worden als een manifestatie waarbij een grote groep geïsoleerde individuen tijdelijk samensmelt tot een soort collectiviteit en kan proeven van een anoniem ‘wijgevoel’. Dergelijke feesten geven een verlangen naar gemeenschap weer en vervullen zelfs tijdelijk dit verlangen. Er hangt als het ware een zweem van pastorale nostalgie rond het gebeuren. Het stadsfestival is daarom volgens Verschaffel het vlaggenschip geworden van het stedelijke cultuurbeleid. Er wordt vooral geïnvesteerd in het verschaffen van ‘pensen voor de mensen’. ‘De feestelijke gezelligheid’ en ‘de positieve beeldvorming’ versluisen echter de structurele ‘complexe’ problemen in de steden.

"DE FEESTELIJKE GEZELLIGHEID VERSLUIERT DE STRUCTURELE PROBLEMEN IN DE STAD."

De straat vormt het vernieuwde beeld van de democratie. De straat waar iedereen komt is per definitie democratisch. Andere instituties zoals bibliotheken, musea en cultuurhuizen worden al vlug gezien als verschillend aan de straat. Ieder cultuurhuis moet dan ook zijn ‘drempel verlagen’, wil het tenminste aan de democratische perceptie voldoen. Het loopt volgens Verschaffel vooral verkeerd wanneer men de stem van de straat aan ‘politiek’ gaat gelijkstellen – een tendens die hier ‘de logica van de straat’ wordt genoemd. Wie denkt dat de ware politicus de man-van-de-straat is, komt al snel terecht in het populisme. Het populisme stelt zich ten dienste van de consumptie. Populair is wat verkoopt. Principes tellen enkel wanneer ze verkopen. Spreken is pas waarachtig wanneer de communicatieve strategie winst oplevert.

Deze populistische tendens heeft ook zijn invloed op het socio-cultureel beleid. Waar de drempel vandaag te hoog ligt, wordt vermanend de vinger geheven. Toch is deze drempel volgens Verschaffel meer dan zomaar een bewuste hindernis. Het geeft volgens hem een ‘overgang’ aan. Men komt alleen binnen in de culturele ruimtes wanneer men andere condities gaat respecteren. De verschillende instellingen hebben hun eigen herkenbare plaats: gerechtszalen, kerken, bibliotheken, musea, theaters,... Deze ruimtes zijn met andere woorden ‘voorwaardelijke’ ruimtes in plaats van ‘spontane ruimtes’ zoals de straat. Ze geven ruimte om even na te denken op een radicaal andere wijze dan volgens de ‘logica van de straat’. Wanneer alles moet beantwoorden aan deze ‘logica van de straat’, blijft enkel een valse democratische schijn over. Door culturele instituties de ‘logica van de straat’ op te dringen, beperken we de kans op kritische tegenspraak vanuit radicaal ‘andere’ ruimtes. Juist omdat een museum een museum is, kunnen we esthetisch blijven denken; omdat een school een school is, is het opdoen van kennis mogelijk; omdat een theater een theater is, kunnen we nadenken over wat opgevoerd wordt, enz.

Feesten en spelen kunnen zeker plezier verschaffen, maar het is volgens Verschaffel naïef om te denken dat ze ons het correcte politieke besef zullen bijbrengen. Politiek voeren vanuit de ‘logica van de straat’ werkt maar op één manier: door ‘de man op de straat’ gelijk te geven. Als een stadelijk beleid, zoals dat van stad Gent, een groot deel van haar middelen investeert in ‘feesten’ om het vrolijke karakter van de stad te profileren, kan dit naar een apolitiek beleid evolueren. ‘De mensen’ tevreden stellen met pensen, betekent zoveel als het volproppen van monden in plaats van die aan te spreken.

"WANNEER DE DEMOCRATIE DENKT IN EEN SOORT 'STRAAT-LOGICA', DAN HEFT ZE ZICHZELF ONTEGENSPREKELIJK OP."

De politiek die gereduceerd wordt tot straatinterviews is een politiek die het perspectief inneemt van de éézijdigheid. De burger ziet op geen enkele manier zijn gedachten nog op een ‘alternatieve’

manier verwoord. ‘De kloof met de burger’ is naar mijn mening een onvermijdelijke kloof. Zij toont aan dat tussen ‘burger’ en ‘politiek’ nog een middenveld staat. Dit middenveld dicht de kloof niet, maar toont de verschillende perspectieven en belangen aan die spelen in het sociale gebeuren tussen ‘burger’ en ‘politiek’. Kritisch spreken kan volgens mij enkel wanneer die verschillende perspectieven blijven meespelen. Het is een bekende uitdrukking van de filosoof Claude Lefort dat de democratische ruimte een ruimte is die steeds opnieuw op haar ‘lege plaats’ stoot. De democratie is gebaseerd op een (imaginaire) ‘beeld’ van zichzelf, en op zijn ‘werkelijke’ weergave. Dit ‘zelfbeeld’ van de democratie wordt constant opgebroken en opnieuw ingevuld met andere ‘logische’ waarheden. Wanneer de democratie haar ‘lege plaats’ echter opvult met één soort ‘straat-logica’, dan heft ze zichzelf ontegensprekelijk op.

Pascal Debruyne

Column

SCHUIKELDERS

In tegenstelling tot de vorige generatie allochtonen, die onder andere omwille van haar analfabetisme slechts passief betrokken was bij maatschappelijke problemen, willen de jongeren van mijn leeftijd zich betrokken voelen bij Vlaanderen, België en Europa. De eerste generatie immigranten had in haar geboortedorp de koffers volgeladen met haar vertrouwde cultuur en koesterde hier vol heimwee gedachten aan een terugkeer. Mijn generatie bestaat uit zelfbewuste, gealfabetiseerde vrouwen en mannen, met verschillende roots, die elkaar treffen op de universiteiten, op de hoeken van straten en pleintjes en in cafés, lekker nippend aan een glas munthee of cola, en die hun gedachten laten gaan over de golf van leed in onze samenleving. Bijvoorbeeld over de beeldvorming over ons geloof in de media. Ons geloof, dat soms op zeer mooie wijze een houvast biedt in moeilijke tijden, lijkt enkel nog omschreven te worden als een daad van terreur, terwijl onder tussen de Vlaams-extremistische retoriek over terugkeercontracten - een terugkeer, naar waar? - zijn psychologische terreur uitoeft en angst werpt over een massa gesluisde vrouwen. Dertig oktober, niet de dag van de aanslagen in Madrid noch de dag van de dood van Theo Van Gogh, maar de dag dat Tom Lanoye in een volle zaal in het Zuiderspershuis verkondigde dat hij, indien hij een moslimmeisje was, ‘overal’ doden zou dragen. Wel vijf uit verzet! Vandaag durf ik dit symbool nog steeds niet op mijn hoofd te dragen. De onderdrukkende factor is hier niet de islam, maar de blik van een groot deel van de Vlaamse burgers. Terwijl ik zelf weinig gesluisde vrouwen ken die uitschreeuwen dat ze zich door hun sluier onderdrukt voelen, verkondigen talloze politici in televisieprogramma’s dat ze hen willen bevrijden. Programma’s waar ook vele moslim(a)’s naar kijken. Maar waarvan moeten Fatima of Karima bevrijd worden? Van een onderdrukking die niet bestaat? Zelfs ik ben nu al

over de hoofddoek bezig alsof alles erom draait. Ernstiger is de situatie in Nederland. De moord op Theo Van Gogh was een verschrikkelijke daad. De intellectuele stem die moslims provokeerde, bezat ook het recht op vrije meningsuiting. Maar was er maar wat meer intelligentie aan de dag gelegd in de media om te zorgen voor constructieve gesprekken naar aanleiding van Theo’s provocaties, in plaats van het aanwakkeren van de haat in het andere kamp. Dat men nu in Nederland, op een tendentieuze manier, spreekt over de terugkeer van jongeren die in Nederland zelf geboren zijn, is een pure schande.

Op de dag dat mijn computer mij het bericht meldde dat Theo Van Gogh vermoord was, ben ik bang in een hoekje weggekropen. Ik, Jamila, 25 jaar, dochter van een islamitisch geleerde en een liefdevolle huisvrouw met doek op haar hoofd, heb tot zeven uur na het vernemen van het nieuws in dat hoekje voor mij uitgestaard, in het gezelschap van een autochtone vriendin. Ze stelde voor om reeds schuilkelders te bouwen, want niet enkel de blanke burgers zijn bang, maar ook de moslims en zelfs hun lightversies. Als een katholieke extremist een aanslag pleegt in Ierland, zouden hier in Vlaanderen dan alle katholieken beschuldigd en ter verantwoording geroepen worden? De toon, de houding en het discours die vele politici nu aannemen is, volgens mij, de ideale voedingsbodem om de angst, de haat en het extremisme – zowel binnen het Vlaamse als islamitische gedachtegoed - verder aan te wakkeren.

Ik wil mijn angsten, zoals na de moord op Theo, overboord kunnen gooien. Ik wil, samen met mijn medemensen, bevrijd en vrij kunnen ademen in een niet door angst geregeerd Europa. Ik wil participeren aan gesprekken die over ons gaan.

Jamila Amadou

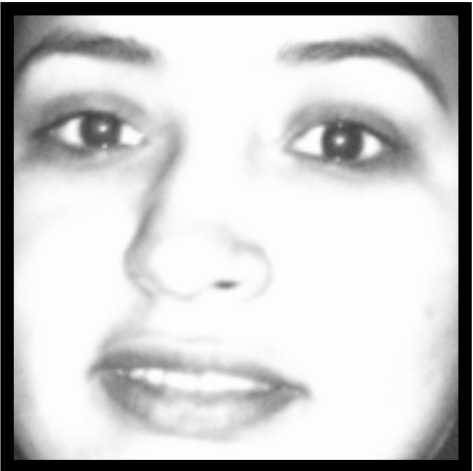

Foto Mathias Bienstman

TIENS TIENS 0-15

MIJN STRAAT

De straat dat is mijn vriendje
Mijn hele lange vriend
Met hoekjes en met trapjes
Met modder en met grind.

Ik loop er vaak te niksen
Kijk overal eens rond
Raap steentjes uit de plassen
En stop ze in mijn mond.

Of ik zoek mijn makkers
Dan gaan we er op uit
We knoeien en we stoeien
En roepen heel erg luid

We stelen samen koekjes
Bellen aan bij mevrouw Kwark
We schrijven op de muren
En plassen in het park.

Op een dag kwam de politie
Die greep ons allen vast
Gedaan met buiten spelen
Dat heet nu OVERLAST.

Nu zit ik aant venster
Zie de oudjes aan de plas
En hoor ze net nog zeggen
Dat vroeger alles beter was.

Mieke Nolf

illustratie Trees De Brabander

/// Kindergedicht